

579.825: f0: 347.80.031: 347.7457

93-690

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

BLADMUZIEK

Een onderzoek naar het kopiëren van muziekwerken

BLADMUZIEK

Een onderzoek naar het kopiëren van muziekwerken

drs F. van Puffelen

In opdracht van

Vereeniging van Muziekhandelaren en -uitgevers in Nederland en
Vereniging Buma/Stichting Stemra

Amsterdam, mei 1993

"Het doel der Stichting is het verrichten van economische onderzoekingen, zowel op het terrein der sociale economie als op dat der bedrijfseconomie, ten dienste van wetenschap en onderwijs, mede ten nutte van overheid en bedrijfsleven"
(art. 2 der stichtingsakte)

CIP-gegevens Koninklijke Bibliotheek, Den Haag

Puffelen, F. van

Bladmuziek : een onderzoek naar het kopiëren van muziekwerken / F. van Puffelen. - Amsterdam : SEO, Stichting voor Economisch Onderzoek der Universiteit van Amsterdam. - (SEO-rapport, ISSN 0926-2806 ; nr. 305)

Met lit. opg.

ISBN 90-6733-066-3

Trefw.: bladmuziek / auteursrecht.

SEO-rapport nr 305

©1993 SEO Amsterdam. Behoudens de in of krachtens de Auteurswet 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt op welke wijze dan ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de Stichting voor Economisch Onderzoek te Amsterdam.

1	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	1
2	INLEIDING EN PROBLEEMSTELLING	5
2.1	Inleiding	5
2.2	Probleemstelling	6
2.3	Aanpak van het onderzoek	6
3	BESTAANDE GEGEVENS OVER MUZIEKBEOEFENING	9
4	KENMERKEN VAN MUZIEKBEOEFENAREN	11
4.1	Inleiding	11
4.2	Kenmerken	11
4.3	Gebruik bladmuziek	13
4.4	Muziekinstrumenten en beoefende genres	13
5	HET VERWERVEN VAN BLADMUZIEK	15
5.1	Het kopen, krijgen, lenen en kopiëren	15
5.2	Aantallen nieuw verworven pagina's bladmuziek	16
5.3	Besteed bedrag aan nieuwe bladmuziek	18
5.4	Het lenen en vervolgens kopiëren van bladmuziek	18
5.5	Kenmerken gekopieerde muziek	20
6	OPHOGING NAAR LANDELIJK NIVEAU	23
BIJLAGE 1	ONDERZOEKSVERANTWOORDING	27
BIJLAGE 2	GEBRUIKTE VRAGENLIJSTEN	31

1 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

1. In het voorjaar van 1992 kreeg de SEO van de Vereniging van Muziekhandelaren en -Uitgevers in Nederland opdracht een onderzoek in te stellen naar de omvang van het kopiëren van bladmuziek. Na een korte voorstudie werd besloten het onderzoek in eerste instantie te beperken tot amateuristische muziekbeoefenaren. Dit in verband met de enorme omvang van deze groep die rond de 20% van de Nederlandse bevolking van 6 jaar en ouder uitmaakt. Tegenover de amateuristische muziekbeoefening valt de beroepsmatige getalsmatig praktisch in het niet.
2. Het Bureau NSS Marktonderzoek hield in opdracht van de SEO een enquête onder een representatieve steekproef van ruim 4.600 huishoudens met enkele vragen over de aanwezigheid van (amateuristische) muziekbeoefenaren. In ruim 23% van de huishoudens werd één of meer van dergelijke personen aangetroffen die een instrument bespeelden of aan zang deden. Dit komt neer op bijna 1,9 miljoen amateuristische muziekbeoefenaren in Nederland.
3. Onder 858 van de getraceerde muziekbeoefenaren werd een schriftelijke enquête uitgezet, waarvan de vragen door de SEO waren ontworpen en die van tevoren op begrijpelijkheid en "gevoeligheid" voor het onderwerp "kopiëren" waren getest. 652 muziekbeoefenaren hebben de enquête, die ging over het gebruik, het kopen/lenen en kopiëren van bladmuziek, ingevuld. Dit is een zeer gunstige respons.
4. De steekproefuitkomsten zijn opgehoogd naar landelijke totalen. Dan blijkt ruim 84% van de muziekbeoefenaren - 1,58 miljoen personen - bladmuziek te gebruiken. Van deze 1,58 miljoen hebben 0,73 miljoen in het afgelopen jaar bladmuziek gekocht en 0,66 miljoen bladmuziek cadeau gekregen. Geleend hebben 0,49 miljoen personen en in het afgelopen jaar gekopieerd

0,51 miljoen (éénderde van de bladmuziekgebruikers). Gerekend in pagina's gaat het in 1992 om de volgende aantallen:

- nieuw gekocht of gekregen	±70 miljoen
- geleend	±38 miljoen
- gekopieerd	±23 miljoen

5. In aantallen pagina's is de verhouding gekocht/gekopieerd 3:1. Bij kopiëren gaat het dus om een zeer belangrijk verschijnsel, temeer als men bedenkt dat een zeer groot deel van de muziek die wordt gekopieerd auteursrechtelijk beschermd is.¹⁾ Het overgrote deel van het kopiëren gebeurt dus illegaal, ook als het door particulieren voor eigen gebruik geschiedt, gezien de regel dat alleen voor **onderdelen** van werken kopiëren voor eigen studie of gebruik is toegestaan. Aangezien het kopiëren van een deel van een muziekwerk (sonate of orkestpartij) een zinloze bezigheid is, kan ervan worden uitgegaan dat altijd volledige stukken worden gekopieerd. Dit is dus niet toegestaan.

6. Inkomstenderving door kopiëren ontstaat bij de uitgever of handelaar in bladmuziek indien het betrokken werk anders zou zijn gekocht. Daarbij moet worden bedacht dat een werk, dat wordt gekopieerd vaak in een album voorkomt: dit maakt de inkomstenderving nog groter. Aan de andere kant is het niet zeker of een werk dat wordt gekopieerd nog in de handel is, terwijl het ook niet zeker is dat zonder kopieermogelijkheden het werk anders zou zijn gekocht. De inkomstenderving valt derhalve niet te becijferen.

7. Het kopiëren is in de meeste gevallen (60%) een eigen initiatief van de bladmuziekgebruikers; in 40% van de gevallen ligt het initiatief bij anderen. Hierbij scoren de muziekleraar, de dirigent of leider van de muziekvereniging hoog.
De exemplaren waarvan werd gekopieerd zijn afkomstig van vele bronnen.

¹ Gezien de praktijk van veel uitgevers het auteursrecht via arrangementen niet te laten verlopen.

De privékring (vrienden, collega's, familie) vormt daarvan éénderde. In één-kwart van de gevallen is gekopieerd van een exemplaar afkomstig van een muziekvereniging, koor, harmonie-orkest of dirigent. In 16% van de gevallen is het exemplaar afkomstig van een docent op de muziekschool en in 15% van de gevallen van de openbare bibliotheek. Min of meer officiële instellingen spelen dus een belangrijke rol bij het (illegaal) kopiëren.

8. De voornaamste conclusie uit het onderzoek is dat, hoewel het kopen nog overweegt, het kopiëren door amateuristische muziekbeoefenaren een dussdanige omvang heeft aangenomen (verhouding kopen/kopiëren in pagina's 3:1) dat uitgevers en handelaren daarvan ernstige schade moeten onderkennen via gederfde inkomsten. Daarenboven betreft het kopiëren in het overgrote deel van de gevallen auteursrechtelijk beschermd werk en vindt derhalve illegaal plaats.

2 INLEIDING EN PROBLEEMSTELLING

2.1 Inleiding

In het najaar van 1990 werd de SEO benaderd door de Vereniging van Muziekhandelaren en -Uitgevers in Nederland voor het verrichten van een onderzoek naar het kopiëren van bladmuziek, waarover tot dan toe slechts weinig bekend was. Na het bestuderen van enkele achtergrondgegevens over aantallen beroepsmatige en amateuristische muziekbeoefenaren in Nederland, stelde de SEO voor een onderzoek te doen onder een representatieve steekproef van amateuristische muziekbeoefenaren, dit omdat het spelen van muziek uit liefhebberij in Nederland op zo'n grote schaal voorkomt dat beoefenaren daarvan gemakkelijk via landelijke steekproeven zijn op te sporen. Erkend werd weliswaar dat kopiëren van bladmuziek naar alle waarschijnlijkheid ook onder beroepsmusici²⁾ plaatsvindt, en wellicht zelfs in sterkere mate, maar tegelijk werd vermoed dat het enquêteren van deze groep op problemen zou kunnen stuiten vanwege het niet legale karakter van het kopiëren van bladmuziek, waarop nog auteursrechten bestaan (de meerderheid van de bestaande bladmuziek). Bovendien zijn beroepsmusici in Nederland verre in de minderheid vergeleken bij muziekbeoefenaren uit liefhebberij en derhalve moeilijk op representatieve basis uit landelijke steekproeven te achterhalen.

De Vereniging van Muziekhandelaren en -Uitgevers ging akkoord met dit voorstel en verzocht de SEO een beperkte voorstudie te doen naar bestaande gegevens over muziekbeoefening uit liefhebberij, een vragenlijst te ontwerpen en enkele offertes bij marktonderzoeksbureaus op te vragen.

Deze voorstudie werd in de zomer van 1991 voltooid. Omdat de besluitvorming over het uitvoeren van de enquêtes onder een landelijke steekproef van huishoudens vertraging opliep, werd pas in het voorjaar van 1992 de uiteindelijke opdracht verleend. Deze opdracht was mede gebaseerd op de offerte van NSS Marktonderzoek.

²⁾ Zij, die van het beoefenen van muziek hun beroep maken en daaruit een inkomen proberen te verwerven; hieronder vallen ook leraren en dirigenten.

2.2 Probleemstelling

De probleemstelling van het onderzoek kan in een aantal hoofdvragen worden vervat:

- hoeveel muziekbeoefenaren uit liefhebberij telt Nederland?
- welk deel daarvan gebruikt bladmuziek?
- welk deel van de bladmuziekgebruikers heeft in het afgelopen jaar bladmuziek gekocht, cadeau gekregen, geleend en/of gekopieerd?
- om welke hoeveelheden gaat het bij het kopen, krijgen, lenen en kopiëren?
- op wiens initiatief geschiedt het kopiëren (van de muziekbeoefenaar zelf, of van diens eventuele muziekdocent of muziekvereniging)?
- wat is de herkomst van de bladmuziek die wordt gekopieerd?
- wat was het type muziek dat werd gekopieerd?
- hoeveel geld is aan de aanschaf van nieuwe bladmuziek uitgegeven?

2.3 Aanpak van het onderzoek

Voor algemene gegevens over muziekbeoefening in Nederland werden twee hoofdbronnen opgespoord: het Aanvullend Voorzienen Onderzoek (AVO), dat om de vier jaar door het CBS op basis van een grote steekproef onder de Nederlandse bevolking van 6 jaar en ouder wordt gehouden, en een studie naar de samenhang tussen muziekvakopleiding en beroepspraktijk, die in 1985 voor de Ministeries van WVC en O & W werd verricht (H.O. van den Berg, 1985). Daarnaast is het Toonkunstenaarsboek 1989/91 geraadpleegd, terwijl ook met vele instanties op muziekgebied in Nederland contact is geweest over mogelijke getalsmatige gegevens over amateuristische en beroepsmatige muziekbeoefening, bladmuziekgebruik en wijze van verkrijging daarvan. Wat de laatste twee onderwerpen betreft, kon echter geen materiaal worden opgespoord.

Om deze lacunes op te vullen werd in overleg met NSS Marktonderzoek een enquête-aanpak ontworpen, waarbij eerst een grote representatieve steekproef huishoudens in Nederland werd gevraagd naar de aanwezigheid van muziek-

beoefenaren uit liefhebberij, waarna een deel van deze muziekbeoefenaren, namelijk één per huishouden indien de betrokken persoon tenminste één uur per maand muziek beoefende, schriftelijk uitgebreid werd ondervraagd over het gebruik van bladmuziek en het kopen, cadeau krijgen, lenen en kopiëren. De SEO ontwierp de vragenlijst die eerst nog op begrijpelijkheid en consistentie door NSS Marktonderzoek is getest.

3 BESTAANDE GEGEVENS OVER MUZIEKBEOEFENING

Volgens het laatst beschikbare Aanvullend Voorzieningen Onderzoek (AVO) van 1991 bespeelde 16% van de bevolking van 6 jaar en ouder een muziekinstrument (in het afgelopen jaar), terwijl 17% aan zang deed; vooral voor zang betekent dit een stijging ten opzichte van vorige metingen.

Berekend op de totale bevolking van 6 jaar en ouder per 1 januari 1991 betekent dit dat er circa 2,2 miljoen personen een muziekinstrument bespeelden en 2,3 miljoen aan zang deden. Ofschoon tussen beide groepen ongetwijfeld overlap bestaat, gaat het om zeer grote aantallen, waarbij de professionele, dat wil zeggen beroepsmatige muziekbeoefening in het niet verdwijnt. Volgens de meest recente CBS-gegevens (de Enquête Beroepsbevolking over 1991) waren er circa 16.000 beroepsmatig werkzame musici, zangers en muzikleraren in Nederland. Slechts een deel daarvan komt boven water in het Toonkunstenarsboek 1989/91. Volgens deze bron waren er 2.000 'erkende' lesgevende musici en 2.400 'erkende' toonkunstenars.

Volgens dezelfde bron waren er 21 beroepsorkesten en 5 beroepskoren in Nederland, 14 conservatoria en nog eens 180 muziekscholen. Dit laatste cijfer vormt echter slechts een deel van het totaal aantal instellingen in Nederland; volgens het Onderzoek Kunstzinnige Vorming van het CBS (gepubliceerd in Soc. Culturele Berichten 1991-18) waren er namelijk circa 1.200 muziek- en dansscholen in Nederland, waarvan muziek de voornaamste activiteit vormt. Deze scholen telden 5.500 werknemers (niet alleen musici). Aangezien het CBS alleen instellingen met 2 of meer mensjaren heeft geënquêteerd moeten er in het totale muziekonderwijs (amateur- en beroepsonderwijs) nog meer mensen werkzaam zijn.

Een sluitende onderverdeling van de 16.000 beroepsmatig werkzame musici in 1991 blijkt dus op grond van de bestaande bronnen niet te geven.

Hetzelfde geldt ook voor de onderverdeling van de amateuristische muziekbeoefenaars. Uit verdere gegevens van het Aanvullend Voorzieningenonderzoek 1991 blijkt dat 4% van de bevolking van 6 jaar en ouder is ingeschreven bij een muziek-scholen en 5% elders les krijgt van een leraar of beroepskracht. Dit duidt erop dat een aanzienlijk deel van de amateuristische muziekbeoefenaars nog muziek-

onderwijs volgt. Volgens het Toonkunstenaarsboek telden de 180 muziekscholen in totaal circa 250.000 leerlingen. Daarnaast zouden er, volgens de studie van H.O. van den Berg, nog eens circa 900.000 personen particulier les krijgen.

Een andere onderverdeling van de amateurmusici is die naar organisatie. Een aanzienlijk deel van de amateurmusici is namelijk lid van een vereniging; uit het AVO van 1987 blijkt dat 7% van de bevolking van 6 jaar en ouder lid is van een organisatie tot amateuristische muziekbeoefening, hetgeen neerkomt op een kleine miljoen personen. H.O. van den Berg schatte voor 1983 dat een kleine 600.000 daarvan aangesloten zou zijn bij kerkkoren, andere koren, harmonie- en fanfareverenigingen en andere muziekverenigingen. Daarnaast schatte hij het aantal popmusici op circa 400.000 verdeeld over 70.000 bands.

Het bestaande onderzoek levert dus nog geen compleet beeld van de samenstelling van het bestand aan beroeps- en amateurmusici op. Wel is duidelijk dat de amateurmusici ten opzichte van beroeps zeer sterk in de meerderheid zijn. De keuze voor amateurmusici voor het meten van het koop-, leen- en kopieergedrag van bladmuziek is dus zeker gerechtvaardigd. Ter bepaling van de gedachten: zelfs al zouden beroepsmusici per persoon 10x meer kopen, lenen en kopiëren dan de gemiddelde amateurmusicus, dan nog zou het qua volume om niet meer gaan dan 10% van het totaal.

4 KENMERKEN VAN MUZIEKBEOEFENAREN

4.1 Inleiding

Het SEO-onderzoek naar het kopen, lenen en kopiëren van bladmuziek door amateuristische muziekbeoefenaren, waarvan het veldwerk door de NSS Markt-onderzoek is gedaan, had de vorm van een tweetrap. In eerste instantie werden in vijf zogenoemde 'omnibussen' (in dit geval vijf steekproeven van elk 1.000 uit de Nederlandse populatie van huishoudens) personen opgespoord, die aan amateuristische muziekbeoefening deden. Van deze personen werd een aantal kenmerken vastgesteld, o.a. hoeveel tijd zij aan muziekbeoefening besteden en of zij bladmuziek gebruiken. Vervolgens werd aan één muziekbeoefenaar per huishouden, indien deze tenminste één uur per maand aan "muziek deed", een schriftelijke vragenlijst uitgereikt met vragen over het muziekinstrument dat men bespeelt, welk type muziek men overwegend beoefent, of men in de afgelopen 12 maanden bladmuziek heeft gekocht, geleend en gekopieerd en om hoeveel pagina's dat ging. Ten slotte is van de gekopieerde bladmuziek een aantal kenmerken vastgesteld. Voor de volledige onderzoeksverantwoording wordt verwezen naar Bijlage 1.

4.2 Kenmerken

In totaal werden door de NSS Marktonderzoek 4.674 huishoudens geënkquêteerd; in 23,5% daarvan werden in totaal 1.425 muziekbeoefenaren aangetroffen (1,2 per huishouden waar amateuristische muziekbeoefenaren aanwezig waren). Vrouwen zijn bij deze groep enigszins in de meerderheid met 53%. Muziekbeoefenaren zijn ook relatief jong: 55% is jonger dan 35 jaar. Toch wordt er ook op oudere leeftijd nog veelvuldig gemusiceerd, zoals uit onderstaande tabel blijkt.

Tabel 4/1 Amateuristische muziekbeoefenaren naar leeftijd

leeftijd	aandeel in %
0 t/m 12	17
13 t/m 24	19
25 t/m 34	19
35 t/m 44	14
45 t/m 54	11
55 t/m 64	11
65-plus	10
totaal	100

Bron: SEO/NSS Marktonderzoek

Een aanzienlijk deel, namelijk 29% van de muziekbeoefenaren, musiceert in georganiseerd verband (muziekvereniging e.d.). Ook wordt er nog in grote mate muziekonderwijs genoten: 35% is ingeschreven bij een muziekschool en/of krijgt les van een muzikleraar. De combinatie spelen in verenigingsverband met het volgen van muziekonderwijs komt ook veel voor. Zo krijgt 34% van de leden van een muziekvereniging nog les van een muzikleraar, of op een muziekschool.

Muziekonderwijs is niet beperkt tot jongeren, hoewel daar onderwijs zeer sterk voorkomt; 73% van muziekbeoefenaren onder de 21 jaar krijgt nog op enigerlei wijze les, tegen 20% van de groep ouder dan 50 jaar; bij de groep 20 tot 50-jarigen ligt dit op 25%.

De meeste amateuristische muziekbeoefenaren besteden meer dan een uur per week aan hun liefhebberij. Slechts 16% besteedt er minder aan; 54% besteedt er 1 tot 4 uur per week aan en 30% zelfs meer dan 4 uur per week. Amateuristische muziekbeoefening is dus zeker geen marginale hobby.

In de meeste leeftijdsklassen zijn vrouwen qua muziekbeoefening niet alleen in de meerderheid, maar besteden zij er ook meer tijd aan. Dit begint al bij de kinderen (tot en met 10 jaar) en zet zich door tot en met de 65-plussers. Alleen in de leeftijdsgroep 21 tot en met 30 zijn de mannen duidelijk in de meerderheid (popmuziek?) en besteden zij er gemiddeld meer tijd aan dan vrouwelijke leeftijdsgenoten. Dit

laatste geldt ook voor de groep 11 tot 20-jarigen, waar de jongens weliswaar niet in de meerderheid zijn, maar wel intensief spelen.

4.3 Gebruik bladmuziek

Ruim 84% van de amateuristische muziekbeoefenaren gebruikt bladmuziek. Leden van muziekverenigingen e.d. doen dat iets meer dan niet-leden (94 versus 81%). Ditzelfde geldt voor ingeschrevenen bij een muziekschool: daarvan gebruikt 95% bladmuziek tegen 82% bij de niet-ingeschrevenen. Er is een zeer duidelijk verband tussen de mate waarin men muziek beoefent en het gebruik van bladmuziek; hoe meer uren per week men speelt, hoe vaker men bladmuziek gebruikt. Van hen die minder dan een uur per week spelen gebruikt 76% bladmuziek, tegen 86% bij hen die een tot vier uur per week spelen en 90% bij hen die 4 of meer uur per week spelen.

4.4 Muziekinstrumenten en beoefende genres

Het meest gebruikte muziekinstrument bij de amateuristische muziekbeoefenaar is de stem: 23% van de muziekbeoefenaren doet aan zang (meestal koor). Direct daarop volgt de piano met 20% gevolgd door orgel (12%), gitaar (11%), keyboard (8%) en blokfluit (7%). Op afstand volgen fluit (4%), drums (3%), accordeon en viool (beiden 2%) en klarinet, trompet en saxofoon (tussen 1 en 2%). Elf andere instrumenten hebben per stuk minder dan 1% bespelers.

Het bespelen van meer dan één instrument komt nogal eens voor: 32% doet dat, waarvan een derde zelfs drie of meer instrumenten bespeelt.

Een aardig gegeven uit het onderzoek is dat er sprake is van typisch vrouwelijke en typisch mannelijke instrumenten. Typisch vrouwelijk (in de zin van aanzienlijk meer door vrouwen dan door mannen bespeeld) zijn blokfluit (bijna uitsluitend vrouwen), piano en fluit (tweederde vrouwelijke bespelers), de stem en de viool. Typisch mannelijk is slagwerk en saxofoon (bijna 90% mannen), gitaar en trompet en accordeon.

Eenzelfde fenomeen, maar minder uitgesproken, vinden we bij de beoefende muziekgenres. Voor alle muziekbeoefenaren samen komt klassieke muziek als meest beoefend genre op de eerste plaats met 47%, gevolgd door amusementsmuziek met 20% en 'overig' (19,5%). Popmuziek en jazz scoren met respectievelijk 11 en 3% als meest beoefend genre niet hoog. Het meer dan één genre beoefenen komt veel voor: 31% beoefent twee genres en 20% drie of meer genres.

Overwegend 'vrouwelijk' is de klassieke muziek, overwegend 'mannelijk' de pop en jazz; deze twee genres worden vooral door mannen onder de 40 jaar beoefend.

5 HET VERWERVEN VAN BLADMUZIEK

5.1 Het kopen, krijgen, lenen en kopiëren

Zoals eerder gesteld gebruikt 84% van de amateuristische muziekbeoefenaren in Nederland bladmuziek. Slechts een zeer klein deel (4%) van de bladmuziekgebruikers heeft in het jaar voorafgaande aan de enquête geen bladmuziek gekocht, gekregen, geleend of gekopieerd. 96% is dus op een of meer manieren in het afgelopen jaar in het bezit gekomen van extra bladmuziek. In de onderstaande tabel wordt getoond op welke wijze dit plaatsvond.

Tabel 5/1 Percentage bladmuziekgebruikers dat kocht, kreeg, leende of kopieerde

alle gebruikers	kocht	kreeg	leende	kopieerde	geen van deze
100%	46%	42%	31%	32%	4%

Bron: SEO/NSS Marktonderzoek

Kopen en krijgen vormen dus duidelijk de voornaamste verkrijgingswijze. De meeste bladmuziekgebruikers komen overigens op meer dan één manier aan bladmuziek. Zo heeft van de kopers 39% ook bladmuziek gekregen, 33% geleend en 42% gekopieerd. Van de leners heeft 49% (ook) gekopieerd en 49% (ook) gekocht, terwijl van alle kopieerders 60% ook heeft gekocht. Het kopen, krijgen, lenen en/of kopiëren hangt enigszins samen met de intensiteit van de muziekbeoefening.

Kopers, krijgers, leners en kopieerders komen namelijk naar verhouding veel voor in de categorie intensieve muziekbeoefenaren (> 4 uur per week). Het kopen, lenen en kopiëren van bladmuziek heeft ook te maken met het meest bespeelde muziekinstrument. Onder pianisten, violisten, fluitisten, blokfluiters en gitaristen bijvoorbeeld zijn relatief veel kopers en onder accordeonisten en slagwerkers naar verhouding weinig. Meer dan gemiddeld wordt er geleend en gekopieerd door

violisten, fluitisten, klarinetten en gitaristen, maar juist weer weinig door zangers en accordeonisten.

5.2 Aantallen nieuw verworven pagina's bladmuziek

In de enquête is uitgebreid gevraagd naar de aantallen pagina's bladmuziek, die blijvend zijn verworven, d.w.z. die nieuw, of tweedehands zijn gekocht ofwel gekregen of gekopieerd. In onderstaande tabel staan de voornaamste gegevens uit de betreffende vragen vermeld.

Tabel 5/2 Percentage bladmuziekgebruikers dat bladmuziek heeft gekocht, gekregen of gekopieerd naar soort en naar aantallen pagina's

aantal pagina's	kopers/krijgers nieuwe bladm.	kopers/krijgers 2e hands bladm.	kopieerders
1-50	23	8	28
50-100	12	2	5
100-250	11	1	3
250 en meer	3	1	1
totaal aantal pagina's	24.000	2.630	8.060
als %	69	8	23

Bron: SEO/NSS Marktonderzoek

Uit deze tabel blijkt dat onder de amateuristische muziekbeoefenaren, die bladmuziek gebruiken, het kopen en (cadeau) krijgen van nieuwe bladmuziek, ondanks alle sombere vermoedens, overweegt. 49% van de bladmuziekgebruikers heeft nieuwe bladmuziek gekocht of gekregen, 12% heeft tweedehands bladmuziek gekocht of gekregen, terwijl 37% heeft gekopieerd. In aantallen pagina's domineert nieuwe bladmuziek met 69% van het totaal aantal verworven pagina's nog sterker.

Toch wordt op elke drie pagina's nieuw gekochte bladmuziek er één gekopieerd. Aangezien de meeste bladmuziek, waarvan wordt gekopieerd beschermd is, is hier sprake van illegaal kopiëren. Interessant is daarom na te gaan op wiens initiatief is gekopieerd. In de volgende tabel wordt hier aandacht aan besteed. Daarin wordt nagegaan welk deel van de bladmuziekgebruikers in het afgelopen jaar op eigen initiatief bladmuziek heeft gekopieerd, welk deel kopieën kreeg (van muziekleraar of muziekvereniging) en welk deel kopieën kreeg van familie, vrienden of collega's (zonder daar zelf om verzocht te hebben). De tabel, die tevens het aantal gekopieerde pagina's per categorie aangeeft, laat dus zien van wie het initiatief tot kopiëren uitging.

Tabel 5/3 Percentage bladmuziekgebruikers dat bladmuziek als kopieën verwierf naar de initiatiefnemer tot kopiëren

aantallen kopieën	eigen initiatief	initiatief muziek-leraar of -vereniging	initiatief vrienden familie of collega's
1-50	15	19	8
50-100	2	2	2
100-250	2	1	0,3
250 en meer	1	0,2	0
heeft kopieën verkregen	20	22	10
aantal pagina's	5.315	1.611	1.138
aandeel (%)	66	20	14

Bron: SEO/NSS Marktonderzoek

Uit de tabel blijkt dat het kopiëren op eigen initiatief het belangrijkste is. 20% van de bladmuziekgebruikers doet dat en zelfs zo intensief dat zij tweederde van het totaal aantal kopieën dat het afgelopen jaar werd gemaakt, vertegenwoordigen. 22% krijgt kopieën van muziekleraren of muziekverenigingen, die echter slechts 20% van het totaal aantal kopieën uitmaken. Het krijgen van kopieën van bladmuziek van vrienden, familie of collega's komt bij 10% van de bladmuziekgebruikers voor; het gaat hier om 14% van het totaal aantal kopieën.

5.3 Besteed bedrag aan nieuwe bladmuziek

Zoals eerder vermeld heeft 46% van de bladmuziekgebruikers in het afgelopen jaar nieuwe bladmuziek gekocht. Nieuwe bladmuziek gekocht en gekregen komt bij 70% van de bladmuziekgebruikers voor. De geldbedragen waarom het gaat verschillen sterk, zoals de volgende tabel laat zien.

Tabel 5/4 Waarde van de nieuw gekochte of gekregen bladmuziek in afgelopen jaar, naar percentage bladmuziekgebruikers

waardebedragen	percentage bladmuziekgebruikers
minder dan f10	8
f10-20	8
f20-40	16
f40-60	11
f60-100	6
f100-200	3,5
f200-400	1,5
meer dan f400	1,5
geen antwoord	14
totaal % bladmuziekgebruikers dat nieuwe bladmuziek verwierf	70

Bron: SEO/NSS Marktonderzoek

Het gemiddeld bedrag waarvoor bladmuziek is gekocht of gekregen is f61. Meer dan de helft van de bladmuziekgebruikers die nieuwe bladmuziek kocht of kreeg, zit qua waardebedrag onder de f40. Het gaat bij deze groep dan vermoedelijk slechts om een of twee muziekboeken.

5.4 Het lenen en vervolgens kopiëren van bladmuziek

In de enquête is ook gevraagd naar het **lenen** van bladmuziek en de mate waarin deze bladmuziek vervolgens is gekopieerd. In totaal is door bijna 30% van de blad-

muziekgebruikers bladmuziek geleend; bijna de helft hiervan heeft delen van deze geleende muziek vervolgens gekopieerd.

De muziekschool of -leraar en de muziekvereniging vormen samen de voornaamste leenbron: ruim 15% van de bladmuziekgebruikers heeft daar geleend. Daarna volgen vrienden, familie en collega's met ruim 12%; de openbare bibliotheek wordt als leenbron door 8,6% van de bladmuziekgebruikers benut. De volgende tabel laat zien welk deel van de leners het geleende werk (deels) kopieert en welk deel (in pagina's gemeten) van het geleende werk vervolgens wordt gekopieerd.

Tabel 5/5 Geleend en gekopieerd door bladmuziekgebruikers met de betrokken hoeveelheid pagina's, naar leenbron

	leenbronnen			totalen
	muziekopleiding en muziekvereniging	openbare bibliotheek	vrienden, familie en collega's	
leners als % van bladmuziekgebruikers	15,6	8,6	12,3	
kopieerders als % van bladmuziekgebruikers	6,8	4,8	5,2	
aantal geleende pagina's	4.100	6.500	2.600	13.200
aantal daarvan gekopieerd	870	830	780	2.480
gekopieerd als % van geleend	21	13	30	19

Bron: SEO/NSS Marktonderzoek

De conclusie die uit deze tabel kan worden getrokken is dat een kleine helft van de leners ook kopieert en dat in totaal circa 19% van het geleende werk onder de kopieermachine wordt gelegd. Vooral bladmuziek geleend van vrienden, familie en collega's wordt gekopieerd (30%). Van openbare bibliotheken wordt als % van het aantal geleende pagina's weinig gekopieerd; daar staat tegenover dat daar naar verhouding veel wordt geleend (in pagina's). Vermoedelijk leent men verzamelwerken, waarvan men slechts in een klein deel is geïnteresseerd. De lener bij de openbare bibliotheek leent namelijk gemiddeld drie keer zoveel pagina's als de

lener van de muziekopleiding of muziekvereniging en bijna vijf maal zoveel als de lener van vrienden, familie of collega's.

5.5 Kenmerken gekopieerde muziek

In de enquête is gevraagd naar enkele kenmerken van de muziek die is gekopieerd. Dit op basis van wat er in het afgelopen jaar de laatste en voorlaatste keer is gekopieerd.

Tabel 5/6 Soort muziek die werd gekopieerd

	%
solo-instrument	60
klein ensemble	13
orkest	9
koor	18

Bron: SEO/NSS Marktonderzoek

Zoals in de tabel is te zien is de belangrijkste muziek die wordt gekopieerd die voor solo-instrument, gevolgd door die voor koor. Bij degenen die ook nog een keer eerder hebben gekopieerd is muziek voor solo-instrument wat minder belangrijk en muziek voor klein ensemble en orkest belangrijker. Vermoedelijk is de verklaring hiervoor dat zij die als eenling muziek beoefenen minder vaak kopiëren dan zij die in het verband van een klein ensemble of orkest spelen. In totaal hebben 211 bladmuziekgebruikers antwoord gegeven op de vraag wat zij de laatste keer hebben gekopieerd tegen 131 bladmuziekgebruikers die antwoord gaven op de vraag wat de voorlaatste keer is gekopieerd.

De vraag wie de componist en eventueel arrangeur van de laatste en voorlaatste keer gekopieerde muziek was, is door lang niet alle kopieerders ingevuld, waardoor een zinvolle analyse niet mogelijk is. Slechts 70% van degenen die gekopieerd hebben, geeft een componist op en slechts een klein deel daarvan weer een

arrangeur; bij deze laatsten worden soms zulke vreemde namen opgegeven, dat het vermoeden bestaat dat men met deze vraag niet uit de voeten kon. Wat muziekuitgevers betreft, zijn de antwoorden ook verre van volledig. In totaal werden voor de laatste en voorlaatste keer kopiëren 150 uitgevers genoemd, waarvan de helft Nederlandse en de helft buitenlandse.

Weer beter is ingevuld op wiens initiatief de laatste en voorlaatste keer is gekopieerd. In beide gevallen is eigen initiatief het belangrijkste met 60%; in 40% is daartoe opdracht gegeven door anderen. Op de vraag van wie de opdracht afkomstig was scoort de muzikleraar met 45% het hoogst, gevolgd door de dirigent (36%) en de leider van een muziekvereniging met 13% .

Interessant zijn de antwoorden op de vraag van wie het exemplaar kwam, waarvan de kopieën de laatste keer zijn gemaakt. De privékring (vrienden, kennissen, collega's en familie) scoort hier het hoogst met 32% van alle bronnen. Daarna volgen de muziekdocent van een muziekschool met 16% , de openbare bibliotheek met 15% en de dirigent met 13%. De muziekvereniging, koor of harmonie-orkest nemen 10% van de bronnen voor hun rekening.

6 OPHOGING NAAR LANDELIJK NIVEAU

In de voorgaande hoofdstukken hebben de daar gegeven aantallen gekochte, geleende en gekopieerde pagina's bladmuziek betrekking op de steekproefuitkomsten. Om deze steekproefuitkomsten nu naar landelijke totalen op te hogen moeten een aantal aannames worden gedaan:

1. de eerste aanname betreft de non-respons op de totale steekproef van 4.674 huishoudens. Bij elk marktonderzoek doet zich de laatste decennia een aanzienlijke non-respons voor (weigering, niet thuis e.d.). De marktonderzoeksbureaus vangen dit doorgaans op via reserve-adressen en herweging (het toekennen van zogenaamde gewichten aan steekproefeenheden, zodat de totale steekproef een goede afspiegeling wordt van de hele populatie op bekende kenmerken). De eerste aanname is daarom dat ten aanzien van bladmuziekgebruik de non-respons op de steekproef geen vertekening geeft. Deze aanname is gerechtvaardigd omdat weigerende huishoudens van te voren niet wisten dat zij over bladmuziek zouden worden ondervraagd;
2. de tweede aanname betreft de non-respons op de schriftelijke vragenlijst over bladmuziek. In totaal hebben 206 van de 858 muziekbeoefenaren, voor wie een vragenlijst was bestemd, deze niet ingevuld. Met circa 100 non-respondenten is contact gezocht om hen alsnog tot antwoorden te bewegen of de beweegreden van het niet willen invullen te vernemen. Uit de antwoorden van de weigeraars blijkt nu dat het weigeren weinig met het koop- en kopieergedrag heeft te maken. Slechts 3 personen vullen niet in vanwege het gevoelige karakter van kopiëren. Hiervan mag worden aangenomen dat zij inderdaad hebben gekopieerd. Enkele anderen vullen niet in juist omdat zij geen bladmuziek gebruiken en derhalve ook niet kopiëren. Op grond hiervan nemen wij aan dat een eventuele versturende werking van de non-respons op de representativiteit van de schriftelijke enquête zeker niet leidt tot een overschatting van gekopieerde hoeveelheden;
3. de derde aanname betreft de 261 muziekbeoefenaren afkomstig uit huishoudens met meerdere muziekbeoefenaren aan wie geen vragenlijst is verstuurd. Het is niet uitgesloten dat het koop-, leen- en kopieergedrag wordt beïnvloed

door het feit dat er in het huishouden nog meer muziekbeoefenaren zijn, maar welke richting die beïnvloeding uitgaat, is volstrekt onzeker. Wij nemen daarvoor (noodgedwongen) aan dat het gedrag van de niet-geënquêteerde muziekbeoefenaren niet afwijkt van degenen die wel zijn geënquêteerd.

De ophoging naar landelijke totalen gaat dan als volgt:

- a. als eerste stap verhogen wij de gevonden totalen in de gerealiseerde steekproef van de schriftelijke enquête (652 respondenten) naar het totale aantal gevonden muziekbeoefenaren (1.425 personen). Dit gebeurt eenvoudig door de gevonden aantallen pagina's gekochte, gekregen, geleende en gekopieerde bladmuziek te vermenigvuldigen met de factor $1.425 / 652 = 2,186$;
- b. deze 1.425 muziekbeoefenaren zijn aangetroffen in 4.674 geënquêteerde huishoudens. In totaal telde Nederland eind 1991 6.185.000 huishoudens. De tweede stap in de ophoging is dus de in de eerste stap berekende totalen te vermenigvuldigen met de factor $6.185.000 / 4.674 = 1.323,3$.

De kerntotalen op landelijk niveau van het onderzoek zijn dan als volgt:

1. Nederland telde eind 1992 bijna 1,9 miljoen amateuristische muziekbeoefenaren. Dit is enigszins minder dan de uitkomsten van het AVO'91 (zie Hoofdstuk 2), die met een andere onderzoeksanpak (personensteekproef) en een meer gedetailleerde vraagstelling voor 1991 op circa 2,2 miljoen bespelers van een muziekinstrument in de vrije tijd kwam. Op grond hiervan kunnen we aannemen dat de gevonden 1,9 miljoen eerder aan de lage dan aan de hoge kant is;
2. ruim 84% gebruikt bladmuziek, dat zijn dus 1,58 miljoen bladmuziekgebruikers;
3. gebaseerd op de steekproefpercentages van Tabel 4/1 hebben in de periode september 1991-september 1992:
 - 727.000 amateuristische muziekbeoefenaren voor zichzelf bladmuziek gekocht;
 - 664.000 bladmuziek gekregen;
 - 490.000 bladmuziek geleend;
 - 506.000 bladmuziek gekopieerd;

4. qua aantallen pagina's bladmuziek gaat het om de volgende landelijke totalen:
	miljoenen pagina's
- nieuwe bladmuziek, gekocht of gekregen	69.4
- tweedehands bladmuziek gekocht of gekregen	7.6
- gekopieerd (zelf gedaan of gekregen van anderen)	23.3
- geleend	38.2
5. naar initiatief tot kopiëren kan het totaal aantal gekopieerde pagina's als volgt worden onderverdeeld:
	miljoenen pagina's
- eigen initiatief bladmuziekgebruiker	15.4
- initiatief muziekleraar of muziekvereniging	4.7
- initiatief familie, vrienden en collega's	3.3
6. de totale waarde van de voor amateuristische muziekbeoefenaren gekochte nieuwe bladmuziek is circa f67 miljoen. Dit bedrag mag niet vergeleken worden met de detailhandelverkoop in Nederland. Immers, de verkopen aan beroepsmusici, opleidingsinstituten en bibliotheken zijn niet in het bedrag begrepen. Wèl in het bedrag zitten aankopen in het buitenland.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1 ONDERZOEKSVERANTWOORDING

a. De opzet van het enquête-onderzoek

De strategie van het enquête-onderzoek was eerst via landelijk representatieve steekproeven van huishoudens in Nederland na te gaan in welk percentage van de huishoudens muziekbeoefenaren voorkomen, die muziek als vrije tijdsbesteding beoefenen en deze muziekbeoefenaren vervolgens te benaderen met een schriftelijke enquête over het kopen, krijgen, lenen en kopiëren van bladmuziek. Vanuit kostenoverwegingen is gekozen voor het benaderen van steekproeven huishoudens via omnibusonderzoek, dat wil zeggen onderzoek waarin vragen voor meerdere opdrachtgevers zijn samengevoegd. Hierdoor kunnen de kosten van het benaderen van landelijke steekproeven per opdrachtgever aanmerkelijk worden gedrukt.

Voor een schriftelijke enquêtering van muziekbeoefenaren is gekozen in verband met zorgvuldigheid: over verschillende vragen moest rustig kunnen worden nagedacht, terwijl het voor een aantal vragen wenselijk was als de respondenten de gekochte, gekregen of gekopieerde werken erbij konden nemen voor het bepalen van het aantal pagina's, de bestede bedragen en het vaststellen van de componist/arrangeur en de uitgever van de gekopieerde werken. Dit is in een mondelinge interviewsituatie niet goed te doen.

De gang van zaken is geweest dat in de mondelinge interviews met een contactpersoon in het huishouden gevraagd is of er in dat huishouden personen waren die in de afgelopen 12 maanden in hun vrije tijd actief aan muziek hebben gedaan. Vervolgens zijn een aantal kenmerken van deze personen vastgesteld, waarna een schriftelijke vragenlijst (met antwoordenvolp) voor de betreffende muziekbeoefenaar is achtergelaten (zie de vragenlijsten in Bijlage 2). In het geval dat er meer dan één persoon in het betreffende huishouden in de vrije tijd aan muziek deed is gevraagd de vragenlijst te geven aan de muziekbeoefenaar die het eerst jarig was. Daarmee werd voorkomen dat een ongewenste selectie (bijv. naar de persoon die het meeste muziek beoefent) optrad. De aldus gevormde steekproef van muziekbeoefenaren is daarom geheel 'random', dat wil zeggen op toevals-

basis gekozen en daarmee representatief voor de amateuristische muziekbeoefenaren in Nederland.

b. De vragenlijsten

De vragenlijsten voor de omnibusenquêtes en voor de daarop volgende enquête onder muziekbeoefenaren werden door de SEO ontworpen en vervolgens gescreend op helderheid en consistentie door de NSS. Op speciaal verzoek is de vragenlijst voor de muziekbeoefenaren vervolgens in een klein proefonderzoek bij 19 muziekbeoefenaren getest op twee zaken:

- de begrijpelijkheid en beantwoordbaarheid;
- de gevoeligheid van de vragen naar het kopiëren van bladmuziek (in hoeverre antwoordt men niet of verkeerd, omdat men weet dat het kopiëren van bladmuziek eigenlijk ongeoorloofd is).

Wat het eerste punt betreft leidde de proefenquêtes slechts tot enkele ondergeschikte aanpassingen van de vragenlijst. Ten aanzien van het tweede punt bleek dat slechts 2 van de 19 proefpersonen daarmee rekening hielden. Eén retourneerde het vragenformulier om die reden in het geheel niet; de ander vulde de vragen over het initiatief tot kopiëren en de herkomst van de originelen waarvan gekopieerd werd niet in om geen mensen of instellingen in de problemen te brengen. De anderen lieten zich door het niet geoorloofde karakter van kopiëren bij hun antwoorden niet leiden of meenden dat het kopiëren wel was toegestaan.

Als gevolg van deze uitkomsten is er bij de schriftelijke enquête zeer sterk de nadruk op gelegd dat absolute anonimiteit was gegarandeerd en dat individuele antwoorden nooit buiten het onderzoeksbureau (de NSS) zouden komen.

In principe bestaat er dus een kleine kans dat bij het hoofdonderzoek een aantal kopieerders niet of niet geheel naar waarheid heeft ingevuld. Om die reden is de aanvankelijke non-respons op de schriftelijke enquête voor een deel telefonisch benaderd om na te gaan waarom men niet antwoordde. Uit deze benadering bleek dat het gevoelige karakter van kopiëren slechts in 3% van de non-respons tot niet inzenden had geleid. Onze conclusie is derhalve dat het gevoelige karakter van kopiëren bij de non-respons slechts een zeer ondergeschikte rol speelt. Voor de

gepresenteerde resultaten heeft dit als effect dat een lichte onderschatting van het kopieergedrag mogelijk is.

c. De resultaten

De kwantitatieve resultaten (aantal gevonden muziekbeoefenaren en de respons op de schriftelijke vragenlijst) zijn zeer bevredigend. Uit contacten met 4.674 huishoudens werd in 23,5% van de huishoudens in totaal 1.425 amateuristische muziekbeoefenaren gesignaleerd. Aan 858 daarvan werden schriftelijke vragenformulieren uitgereikt, waarvan er 681 werden teruggezonden. Daarvan waren er 652 bruikbaar (76%).

De beantwoording van de vragen is, met uitzondering van de betreffende componisten, arrangeurs en uitgevers van gekopieerde muziek, goed te noemen. De partiële non-respons (het niet beantwoorden van bepaalde vragen) is vrij gering. Het waarheidsgehalte van de antwoorden is uiteraard niet te checken, maar er zijn, zoals gezegd, geen indicaties dat men bewust onwaar heeft geantwoord.

Wel dient erop te worden gewezen dat bij een aantal vragen over aantallen kopieën en waardebedragen van gekochte of gekregen muziek een schattingselement is ingeslopen. Niet altijd heeft men bij het beantwoorden alle gekopieerde muziek bij de hand gehad; van teruggebrachte, geleende muziek viel het aantal pagina's natuurlijk niet meer exact na te gaan; de waarde van gekregen muziek is eveneens niet altijd exact te bepalen. Dit zijn onvermijdbare zaken. De stellige indruk bestaat echter dat de vragenlijsten consciëntieus zijn ingevuld.

Over de mogelijk versturende invloed van de non-respons (24%) is al de opmerking gemaakt dat, voor zover aanwezig, de verstoring slechts in geringe mate is opgetreden. Een bevestiging daarvoor vinden wij in een vergelijking van de respons en non-respons op een kenmerk van de muziekbeoefenaren, die in de omnibusenquête is vastgesteld, namelijk de tijd besteed aan de muziekbeoefening. Respons en non-respons verschillen in dit opzicht nauwelijks (terwijl in de analyse is vastgesteld dat de bestede tijd duidelijk correleert met bladmuziekgebruik en derhalve met kopen, lenen en kopiëren).

De eindconclusie ten aanzien van de waarde van de verzamelde gegevens is derhalve dat deze representatief en redelijk betrouwbaar is: de steekproef is van voldoende omvang, de non-respons heeft hoogstwaarschijnlijk geen of nauwelijks verstoring tot gevolg en er is geen reden om aan het waarheidsgehalte van de gegeven antwoorden te twijfelen.

BIJLAGE 2 GEBRUIKTE VRAGENLIJSTEN

1. De mondelinge enquête

Vraag 1 Zijn er personen in uw huishouden, die de afgelopen 12 maanden in hun vrije tijd actief aan muziek hebben gedaan? Dus zelf een muziek-instrument bespelen of zingen in een koor of zangvereniging. Het gaat óók om kinderen en uzelf. ja/nee

Vraag 2 Wat is de geboortedatum en geslacht van deze persoon of personen in uw huishouden die in hun vrije tijd aan muziek doen?
Enq.: NOTEER EN STREEP AAN IN HET SCHEMA EN STEL VOOR IEDER PERSOON VRAAG 3 TOT EN MET 6.

Vraag 3 Enq.: GEEF KAART 1. En hoeveel tijd besteedt hij/zij daar zo gemiddeld aan? U kunt uw antwoord geven met behulp van deze kaart. [Minder dan 1 uur per maand, 1-4 uur per maand, 1-4 uur per week, 4 uur of meer per week]

Vraag 4 Is deze persoon het afgelopen jaar bij een muziekschool ingeschreven geweest of heeft zij/hij les gekregen van een muzikleraar?

Vraag 5 Was hij/zij in de afgelopen twaalf maanden lid van een muziekvereniging of muziekclub?

Vraag 6 Gebruikt hij/zij bij het doen aan muziek ook bladmuziek?

Enq.: STREEP IN HET SCHEMA DE PERSONEN AAN DIE 1 UUR OF MEER PER MAAND MUZIEK BEOEFENEN. BIJ MEER DAN 1 PERSOON: SCHRIFTELIJKE VRAGENLIJST UITREIKEN AAN PERSOON DIE HET EERST JARIG IS.

Wilt u s.v.p. de vragen beantwoorden door een kruisje te plaatsen in het hokje achter het antwoord dat u wenst te geven of door uw antwoord te schrijven op de stippellijn bij de vraag? Al uw antwoorden worden door NSS Marktonderzoek vertrouwelijk behandeld. De verwerking van uw antwoorden geschiedt ANONIEM. Dat wil zeggen dat uw naam en adres, noch de door u verstrekte gegevens afzonderlijk ooit buiten ons bureau komen.

<p>1. Wilt u hieronder uw geslacht en leeftijd invullen?</p> <p>man ☐ 1)</p> <p>vrouw ☐ 2)</p> <p>..... jaar.</p>	<p>Vraag 4 en 4a alleen invullen indien u uw bladmuziek gekocht of gekregen heeft.</p> <p>4. Wilt u nu proberen te schatten hoeveel pagina's bladmuziek in de afgelopen twaalf maanden, door uzelf gekocht zijn, voor uw gebruik door anderen gekocht zijn of cadeau gekregen? (inclusief bestellingen per post, fax of telefoon). Dus vanaf september 1991. Wilt u de betreffende muziekboeken er s.v.p. bij nemen? (met aantal pagina's bedoelen wij het aantal bedrukte bladzijden.)</p> <p style="text-align: right;">aantal pagina's</p>																																	
<p>2. Welk instrument of instrumenten bespeelt u?</p> <p><i>Indien u ook zingt, dan s.v.p. 'stem' invullen.</i></p> <p><i>Indien u meer instrumenten bespeelt, dan de belangrijkste als eerste noemen.</i></p> <p>1)</p> <p>2)</p> <p>3)</p> <p>4)</p> <p>5)</p> <p>6)</p> <p>7)</p> <p>8)</p>	<p>1) nieuwe bladmuziek, zelf gekocht of cadeau gekregen</p> <p>2) tweedehands bladmuziek, zelf gekocht of cadeau gekregen</p> <p>3) kopieën van bladmuziek, door uzelf gekopieerd of op uw verzoek door anderen gekopieerd</p> <p>4) kopieën van bladmuziek, waarvan het verzoek tot kopiëren niet van u uitging, maar die u van muziekleraar of muziekvereniging kreeg (of namens hen)</p> <p>5) kopieën van bladmuziek, waarvan het verzoek tot kopiëren niet van u uitging, maar die u van vrienden, familie of collega's hebt gekregen</p>																																	
<p>2a. Welke soorten muziek beoefent u?</p> <p><i>Indien u meer soorten muziek beoefent wilt u dan de volgorde aangeven. (A: meest beoefend, B: op één na, enz.)</i></p> <table border="0"> <thead> <tr> <th></th> <th>beoefent</th> <th>volgorde</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>klassieke/serieuze muziek</td> <td>☐ 1)</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>jazz</td> <td>☐ 2)</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>pop</td> <td>☐ 3)</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>amusementsmuziek</td> <td>☐ 4)</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>overige muziek</td> <td>☐ 5)</td> <td>.....</td> </tr> </tbody> </table>		beoefent	volgorde	klassieke/serieuze muziek	☐ 1)	jazz	☐ 2)	pop	☐ 3)	amusementsmuziek	☐ 4)	overige muziek	☐ 5)	<p>4a. Indien zelf nieuwe bladmuziek heeft gekocht (of voor u door anderen is gekocht) welk bedrag heeft u daarvoor in de afgelopen 12 maanden ongeveer aan uitgegeven?</p> <p>minder dan f 10 _____ ☐ 1)</p> <p>f 10 tot f 20 _____ ☐ 2)</p> <p>f 20 tot f 40 _____ ☐ 3)</p> <p>f 40 tot f 60 _____ ☐ 4)</p> <p>f 60 tot f 100 _____ ☐ 5)</p> <p>f 100 tot f 200 _____ ☐ 6)</p> <p>f 200 tot f 400 _____ ☐ 7)</p> <p>meer dan f 400 te weten f. ☐ 8)</p>															
	beoefent	volgorde																																
klassieke/serieuze muziek	☐ 1)																																
jazz	☐ 2)																																
pop	☐ 3)																																
amusementsmuziek	☐ 4)																																
overige muziek	☐ 5)																																
<p>2b. Heeft u de afgelopen twaalf maanden bladmuziek gebruikt?</p> <p>ja ☐ 1)</p> <p>neen ☐ 2) → <i>Einde vragenlijst. Wilt u de vragenlijst in de portvrije enveloppe versturen naar NSS/Marktonderzoek BV.</i></p>	<p><i>Alléén indien u in de afgelopen 12 maanden bladmuziek heeft geleend:</i></p> <p>5a. Wilt u op dezelfde manier schatten hoeveel pagina's bladmuziek u de afgelopen 12 maanden heeft geleend? S.v.p.: hieronder invullen.</p>																																	
<p>3. Heeft u in de afgelopen twaalf maanden voor uzelf bladmuziek gekocht, gekregen, geleend of gekopieerd?</p> <table border="0"> <thead> <tr> <th></th> <th>ja</th> <th>neen</th> </tr> <tr> <th></th> <th>1)</th> <th>2)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>gekocht</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>gekregen</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>geleend</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>gekopieerd</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </tbody> </table> <p><i>Indien u 4x 'neen' hebt ingevuld, dan einde vragenlijst. Wilt u de vragenlijst in de portvrije enveloppe versturen naar NSS/Marktonderzoek BV.</i></p>		ja	neen		1)	2)	gekocht	☐	☐	gekregen	☐	☐	geleend	☐	☐	gekopieerd	☐	☐	<p>5b. Hoeveel kopieën heeft u hiervan voor uzelf gemaakt of laten maken (ook al is het maar een deel van het geleende muziekwerk)? S.v.p.: hieronder invullen</p> <table border="0"> <thead> <tr> <th></th> <th>vraag 5a</th> <th>vraag 5b</th> </tr> <tr> <th></th> <th>aantal pagina's</th> <th>aantal pagina's</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1) bladmuziek geleend van muziekleraar, muziekschool of muziekvereniging</td> <td>.....</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>2) geleend van openbare bibliotheek</td> <td>.....</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>3) geleend van vrienden, familie of collega's</td> <td>.....</td> <td>.....</td> </tr> </tbody> </table>		vraag 5a	vraag 5b		aantal pagina's	aantal pagina's	1) bladmuziek geleend van muziekleraar, muziekschool of muziekvereniging	2) geleend van openbare bibliotheek	3) geleend van vrienden, familie of collega's
	ja	neen																																
	1)	2)																																
gekocht	☐	☐																																
gekregen	☐	☐																																
geleend	☐	☐																																
gekopieerd	☐	☐																																
	vraag 5a	vraag 5b																																
	aantal pagina's	aantal pagina's																																
1) bladmuziek geleend van muziekleraar, muziekschool of muziekvereniging																																
2) geleend van openbare bibliotheek																																
3) geleend van vrienden, familie of collega's																																

Selectie van SEO-RAPPORTEN

(prijzen incl. 6% BTW en verzendkosten)

1988

- 220 *Cultuur als economische infrastructuur : uitstralingseffecten van investeringen in cultureel onroerend goed in Zwolle* / S. Hietbrink, E.M. van der Gulik, C. van der Vegt. - Amsterdam : SEO, 1988. - 172 p.; ISBN 90-6733-024-X; f 30,00
Onderzoek i.o.v. het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur

1989

- 236 *Verschillen in kostprijs van blindenbibliotheken* / J.O.N. Reijnen ... et al. - Amsterdam : SEO, 1989. - 31 p.; f 10,00
Onderzoek i.o.v. de SVB, Studie- en Vakbibliotheek voor visueel en anderszins gehandicapten
- 238 *De economische betekenis van het auteursrecht in 1985 (productie, werkgelegenheid en betalingsbalans)* / M. Ghering, F. van Puffelen, F.A. Schilthuis. - Amsterdam : SEO, 1989. - 58 p.; ISBN 90-6733-032-9; f 15,00
(Omslag titel : De economische betekenis van het auteursrecht 2, rapportage 1989)
Onderzoek i.o.v. Stichting Auteursrechtbelangen ondersteund door het Ministerie van Economische Zaken
- 244 *Kostprijsberekening voor de SVB : studie- en vakbibliotheek voor visueel en anderszins gehandicapten* / Y.L. Man, J.O.N. Reijnen, C. van der Vegt. - Amsterdam : SEO, 1990. - 83 p.; ISBN 90-6733-035-3; f 15,00
Onderzoek i.o.v. de SVB, Studie- en Vakbibliotheek voor visueel en anderszins gehandicapten

1990

- 257 *Naar een verhuur- en leenrecht in de Europese Gemeenschap : de economische relevantie van een auteursrechtelijk verhuur- en leenrecht binnen de Nederlandse marktverhoudingen* / F. van Puffelen, F.M. Roest, B. Schumacher. - Amsterdam : SEO, 1990. - 203 p.; ISBN 90-6733-039-6 (te bestellen bij Stichting Auteursrechtbelangen, Prof. E.M. Meijerslaan 3, 1183 AV Amstelveen, tel.: 020-5407411)
Onderzoek i.o.v. de Stichting Auteursrechtbelangen

1991

- 271 *Ontwerpers, Ontwerpbureaus en hun opdrachtgevers: een verkennend onderzoek naar feiten, ervaringen en verwachtingen* / F. van Puffelen, B. Schumacher. - Amsterdam : SEO, 1991. - 151 p.; ISBN 90-6733-052-3; kopie van het rapport f 30,00
Onderzoek i.o.v. Federatie van Kunstenaarsverenigingen, i.s.m. bNO, BNI en KIO
- 271a *Ontwerpers, Ontwerpbureaus en hun opdrachtgevers: een verkennend onderzoek naar feiten, ervaringen en verwachtingen (SAMENVATTING)* / F. van Puffelen, B. Schumacher. - Amsterdam : SEO, 1991. - ; f 5,00

1992

- 284 *Omvang markt beeldende kunst in Nederland, mogelijkheden voor een periodieke meting* / Hanneke Booij, Frank van Puffelen, Brigit Schumacher. - Amsterdam : SEO, 1992. - 85 p.; ISBN 90-6733-060-4; f 30,00
Onderzoek i.o.v. het Ministerie van WVC, Directoraat Generaal voor Culturele Zaken
- 286 *Omscholingsregeling dansers* / F. van Puffelen, B. Schumacher. - Amsterdam : SEO, 1992. - 57 p.; ISBN 90-6733-062-0; f 35,00